

Delobota

Uredništvo in upravnništvo Kranj, Bleiweisova 7 — Čekovni račun št. 17.497 — Rokopisi se ne vračajo
Izhaja vsako soboto — Naročnina mesečno Din 4.—, četrtletno Din 12.—, polletno Din 23.—, celoletno Din 45.— — Inserati po tarifi

Leto I.

Kranj, 2. oktobra 1937

Štev. 9.

Trije bloki

Že pred petomajskimi volitvami so se začele združevati demokratične sile v državi. Ravno temu združevanju je treba pripisati del zasluge, da je takratni min. predsednik Levčič doživel pri volitvah takšen poraz svoje diktatorske, fašistične politike. Levji del vsega uspeha pa gre seveda odločnemu stremljenju hrvaškega naroda za čim večjo svobodo.

Takratni uspeh Hrvatov ni prinesel večjih, vidnih dobrot. V neprestani borbi so si izvojevali večjo svobodo zborovanj, toda to ni bilo tisto, kar je hrvaški narod pričakoval. Zato je ostalo marsikatero vprašanje nerešeno, čeprav je bilo za vso državo življensko važno. Glavni vzrok takemu stanju pa je v tem, da so se demokratične sile zbirale osamljeno po pokrajinah, n. pr. v Srbiji posebej, na Hrvaškem posebej, v Sloveniji posebej, ne da bi delovale skupno in sporazumno.

Šele sedaj sta našla srbski in hrvaški del demokratične opozicije priložnost za sporazum in za skupni uastop. Ta dogodek je upravičeno zbudil med širokimi ljudskimi množicami po vsej državi veliko zanimanje in ne samo zanimanje, temveč tudi upanje. Kajli mogoče še bolj kakor kruha, si ljudstvo danes želi demokratičnih svoboščin in miru. Poleg tega pa se je pri vseh ljudeh, ki žele tudi dejanj in ne samo besed, okrepilo zaupanje v dr. Mačka tu druge politike, ki so s svojo navidezno nedelavnostjo že začeli vcepeljati svojim pristašem razočaranje. Kdo pa bi žele plodove takega razočaranja? Zela bi jih samo skrajna desnica.

Skrajna desnica, ki je s svojim sedemletnim režimom privedla državo na rob propada, se z mrzlično agitacijo in brezobzirno delavnostjo pripravljala na to, da bi uvedla v državi sistem krvavega terorja, kakršnega še nismo videli. Desničarji tega odkrito ne povedo; za javnost imajo gesla: „demokracija“, „socijalna pravica“, „verska enakopravnost“ i. t. d. Na skrivaj pa zbirajo imena onih, ki jih bo treba pozapreti in spraviti v koncentracijska taborišča.

Nujna naloga današnjega trenutka je torej, da vse demokratične, res napredne sile onemogočijo temne nakanе skrajne desnice in njihovih „vodij“. Danes ne sme biti nekakega vmesnega tabora med demokracijo in besno desnico, ki hoče oropati kmeta in delavca, trgovca in obrtnika, intelektualca in uradnika vseh človeških pravic, danes ne sme nihče kolebatiti med tema dvema taboroma. Kdor koleba, ta zavestno ali nezavestno podpira samo skrajno desnico, posebno še, če ji dopušča neovirano delovanje. Danes sta možna samo dva bloka — na eni strani združeni vsi svobodoljubni, demokratični, resnično slovenski ljudje, na drugi strani teroristi, šovinisti, sovražniki slovenskega naroda, ki bi radi pognali Jugoslavijo v novo svetovno klanje na strani hillerjanske Nemčije in fašistične Italije.

To pa bi pomenilo za Slovence izgubo narodne samostojnosti, pogin slovenskega naroda. Zato vidi slovenski narod le v demokraciji in bratškem sporazumu vseh narodov Jugoslavije edino rešitev. Sporazum med dr. Mačkom in Združeno opozicijo je omogočil tudi slovenskemu narodu, da izrazi svoje zahteve. Želeti je le, da bi se vse demokratične skupine v Sloveniji čimprej združile, da bi o usodi slovenskega naroda ne odločali zopet drugi brez slovenskega naroda samega.

Na Daljnem vzhodu vre

Japonskim imperialistom so že dolgo dišali bogati rudni zakladi, ki jih krije Kitajsko ozemlje. Od l. 1931 dalje si Japonci polagoma pridobivajo kos za kosom dragocenih kitajskih pokrajin. Toda čim več si pridobivajo, tem več hočejo imeti.

Cetrletna že traja vojna med Japonci in Kitajci, ne da bi si jo napovedali. Tako daleč smo prišli v 20. stoletju. Nekatere države, ki jim vladajo nenasitni veleposesniki in kapitalisti, napadajo čisto na roparski način druge mirne narode. Japonski vojaški krogi so računali s tem, da se bodo Kitajci še vedno prepirali med seboj.

Kitajska je namreč že od leta 1930 dalje razcepljena na več delov. Glavno besedo si je lastila vlada v Nankingu, ki ji je na čelu maršal Čang Kaj Šek. Južnim pokrajinam je zapovedoval Kanton. Med tema dvema deloma pa so nastajale pokrajine, kjer so vodili upravo delavci in kmetje. Čang Kaj Šek si je na vse kriplje prizadeval, da bi te pokrajine pokoril. V šestih velikih vojnih pohodih se mu to ni posrečilo.

Zaradi teh notranjih razprtij na Kitajskem in ugodnega položaja po vsem

svetu je Japoncem rastle greben. Toda vračunali so se. Med kitajskim narodom je vedno bolj prodirala zavest, da mu preti narodni pogin, če se ne bi združil. Tako se danes bojujejo proti japonskim napadalcem vsi Kitajci kot en sam mož. Čang Kaj Šek se je moral pobotati z onimi, ki jih je dolga leta imel za svoje najhujše sovražnike.

Ta sloga med vsemi plastmi Kitajskega naroda je vzrok, da si japonski generali razbijajo glave pri Šangaju in da le počasaj napredujejo v severni Kitajski. Pri Šangaju so se nasprotniki zakopali v strelske jarke; fronte se skoro ne premaknejo. Tako je bilo tudi med svetovno vojno na bojiščih. Japonci zasipajo kitajska mesta z bombami iz aeroplanov, rušijo bolnišnice, koljeje prebivalstvo v zasedenih mestih do zadnjega moža, uporabljajo strupene pline. Toda vse to ne more streči kitajskega odpora. Narobe! Te grozovitosti so skovale iz kitajskega naroda še bolj jekleno enoto.

Kitajski zastopniki v Društvu narodov kličejo Evropo in Ameriko na pomoč. Evropa in Amerika pa se ne zga-

neta. Japonci so ranili angleškega poslanca. Anglija je protestirala, Japonska pa se še zmeni ne za to. In Anglija? Anglija ni s tem zadovoljna. Amerika je prepovedala ameriškim ladjam voziti orožje in municijo na Daljni vzhod. S tem je zadela v živo ravno Kitajsko. Kitajci bi lahko vzdiknili: „Varuj me, o Bog, pred prijatelji; sovražnikov se bom že sam otepel“.

Tudi vojna na Daljnem vzhodu je stvar, ki se tiče vsega človeštva. Človeštvo drvi v kulturni prepad. Le odločen boj za svobodo in mir more rešiti človeštvo v zadnji uri.

Pravica v Nemčiji

Rase in seksualni problemi

Pred Višjim kazenskim senatom v Frankfurtu se je vršila razprava, katere potek prinašamo točno po poročilu tudi „uistomerjene“ Frankfurter Zeitung, da ne bi kdo mislil, da opis tega procesa izvira iz Nemčiji sovražnega vira.

26 letni obtoženec je bil obdolžen, da je že od leta 1935 imel razmerje z dekletom čiste nemške krvi. Smatran je bil za sina judovskih staršev, ki so se sicer dali krstiti, pripadal pa je evangelijski veroizpovedi. Par dni po aretaciji tega mladeniča pa je njegova mati dala pri nekem notarju na prisego izjavo, da resnični oče obtoženca ni njen mož, ampak njen hišni prijatelj, ki je umrl že leta 1920 in bil čistokrven Nемец. Pri sodnijski razpravi se je obtoženec branil s trditvijo, da je že davno dvomil o tem, da bi bil mož njegove matere res njegov pravi oče. Neka njegova, sedaj v inozemstvu živeča leta, mu je dala že pred leti razumeči, da je drug človek njegov oče. Od zakonitega očeta je potem zahteval topogledne pismene izjave, dobil pa ni nobenega odgovora. Smatral se je torej v resnici za mešanca in ne za Juda. Soprog obtoženčeve matere je pred sodnijo izpovedal kot priča, da mu je njegova žena kmalu po rojstvu sedanjega obtoženca priznala, da je imela razmerje s hišnim prijateljem; on pa je na to odpustil vse ženi in njenemu prijatelju. Vrabcí s steh, da so takrat čivkali, da je drug oče njegovega otroka; prejel je takrat tudi več anonimnih pisem o tej zadevi, katere pa je vse — razen enega, iz l. 1913, katerega je predložil sodišču — že uničil. Tudi mati je kot priča potrdila vse te navedbe; njen zakon je tudi od tedaj naprej ostal brez otrok. Vse priče so bile zaprisežene. Izvedenec je na podlagi teorije o krvnih skupinah in na podlagi antropologične preiskave izjavil, da je mož matere sicer po vsej verjetnosti tudi biologični oče obtoženca, pristavil pa je, da v medicini in biologiji ni absolutne sigurnosti in da se tu operira samo z verjetnosljo.

Sodišče je obtoženca oprostilo z utemeljitvijo, da glasom preiskave ne more biti dvomljivo, da je pravi oče obtoženca bivši hišni prijatelj. Iz izjave izvedenca pa se ne more sklepati ničesar sigurnega.

Temu originalnemu poročilu nismo dodali ničesar. Kdor ne verjame, da se v Nemčiji dogajajo pred najvišjimi sodišči take stvari, ta naj bere že citirano „Frankfurter Zeitung“, št. 471—472, od 16. septembra 1937. leta po Kristusovem rojstvu, stran 2., kolona 3., spodaj.

Seja občinskega odbora

Dnevni red je obsegal dve točki: 1. poročila predsedstva, 2. statut za občinske uslužbence. Uvodoma se je g. župan spominjal v toplih besedah umrlega Očeta čehoslovaške države T. G. Masaryka, odborniki pa so govor poslušali stoje.

G. predsednik je poročal, da je občinska uprava izplačala v smislu pogodbe akontacije podjetnikoma, ki gradita osnovno šolo in most čez Kokro. Nadalje je poročal o izidu konkurenčne obravnave, ki je uredila službene prejemke cerkvnika pri župni cerkvi, pri rožnovenski cerkvi in grobarja. Ti bodo prejeli odsluženje namesto here plačo v gotovini in sicer prvi Din 700 mesečno, ostala dva pa po Din 200.

Pri drugi točki je podal obširno poročilo o občinskem statutu poročevalec občinske uprave g. direktor Košnik. Iz zanimivega in temeljitega poročila navajamo le najvažnejše točke. Banski svet je sklenil v letu 1934. uredbo o občinskih uslužbencih. Na osnovi te uredbe je sestavil kranjski občinski odbor statut v seji dne 28. sept. 1934. Predno so pa bili uslužbenci prevedeni po tem statutu, je minister notranjih zadev ustavil vse postopanje in naročil bankski upravi, da izdela novo zakonno o občinah ustrežajočo uredbo o občinskih uslužbencih. Ta uredba je izšla v l. 1936. V Kranju se ni izvedla, ker začasna uprava ni bila upravičena izdati tozadevni statut.

Nova uredba odgovarja mnogo bolj potrebam občin. Varuje namreč strogo ustavno zajamčeno načelo o samoodločevanju občin. Prvotna uredba je pridržala skoraj vse važnejše ukrepe nadzorni oblasti odnosno banu. Nova uredba pa prepušča končno odločitev v vseh teh zadevah občinskemu odboru. Ta postaja tedaj polnopravni gospodar občine ne pa več le posvetovalni organ nadzorne oblasti.

Načrt za statut je izdelala banska uprava v smislu uredbe, ki jo je sklenil bankski svet na seji dne 12. marca 1936. Občinskim odborom je pa prepuščeno, da ga dopolnijo po krajevnih potrebah posebno glede števila občinskih uslužbencev in njihovih prejemkov.

Statut sam predvideva pragmatične,

to je stalne uslužbenke in pogodbene uslužbenke. Na važnih mestih morajo biti stalni uslužbenci to pa iz razloga, da zamorejo vršiti svojo službo le v smislu zakona, ne oziraje se na morebitne zunanje vplive. Stalni uslužbenec je neodstavljen, dokler vrši vestno in pravilno svojo službo.

Kot stalna mesta določa kranjski statut: 1. tajnika s fakultetno izobrazbo (nezasedeno), 2. pomožnega tajnika s srednješolsko izobrazbo, 3. blagajnika in knjigovodjo, 4. referenta za vojaške zadeve, 5. referenta za socijalno politične zadeve, 6. dipl. tehnika (nezasedeno). Vsi ostali uslužbenci ostanejo za enkrat pogodbeni.

Ko bo statut od banske uprave potrjen, se morajo vsi dosedanji uslužbenci prevesti po tem statutu s sklepom občinskega odbora. O prevedbi je izdali dekrete. Z vsemi pogodbenimi uslužbenci je pa skleniti nove pogodbe.

Začetna plača stalnega uradnika (po treh letih pripravljalne službe) znaša za uradnika: a) z nepopolno srednješolsko izobrazbo Din 1.200 mesečno, b) s srednješolsko izobrazbo Din 1.400, c) s fakultetno izobrazbo Din 1.700. Poleg tega prejemajo vsi enako mesečno osebno doklado Din 250. Po vsakih treh letih zadovoljive službe se zviša plača pri uradnikih pod a) za Din 125 mesečno, pod b) za Din 200 in pod c) za Din 325. Prizna se jim stanarino v iznosu 15% (samcem 10%) plače brez doklad. Kdor ima naravno stanovanje, ne dobi stanarine. Morebitne omožene uslužbenke nimajo pravice do stanarine. Za otroke in zakonito ženo je odmerjena rodbinska doklada Din 100 mesečno. Za prejem teh doklad veljajo določbe o državnih uslužbencih.

Statut je bil soglasno sprejet.

Dodatno k statutu sta predlagala gg. Slavec Ivan in Korbar Franjo, da se pozove kraljevsko vlado, da zviša z ozirom na stalno rastočo draginjo prejemke državnim uslužbencem na višino, kakor se jih imeli l. 1931. in da reši ugodno vlogo občinske uprave vloženo dne 8. aprila 1937. pod št. 1840 za pomaknitev Kranja v 1. draginski razred. Predlog je bil soglasno sprejet.

Dajte kulture ljudskim množicam!

Ob otvoritvi gledališke sezone

Pred pol stoletja in več so se začeli zbirati po naših mestih zavedni narodnjaki in organizirali narodno-prosvetno delo med ljudstvom. Bila je to živahna doba narodnega preporoda, ki je za nas Slovence, kot še za marsikateri narod v prejšnji Avstriji, zares nekaj pomenila. Na pot dotedaj gospodujočemu načelu monarhističnega centralizma in absolutizma, ki se je opiralo na fevdalne družbene plasti, so se postavile mlade ljudske sile s svojo novo kulturno zavestjo. Čitalnice so tistikrat pomenile srce narodno-revolucionarnega gibanja, seveda v kolikor jih niso dobile v pest strahopetne in pokvarjene duše, ljudje, ki so še tičali v mračnjastvu in c. kr. birokraciji in torej niso izražali narodove volje. Delo Čitalnic je v slovenski zgodovini zapisano na častnem mestu, ker je bilo sodobno in ker je vpoštevalo zahteve svojega časa.

Malomeščanstvo je kot tvorni činitelj po dobi svojega razrasta začasno duhovno oplahnilo. In to malomeščanstvo, ki je danes vmesni člen med dvema svetovoma, katera se zlasti v povojnih letih razvijata tudi pri nas, je iz onih dobrih časov prineslo s seboj tudi svojo kulturno dedščino kot nekaj znak slavne preteklosti. Ta dedščina se pri nas imenuje „Narodna Čitalnica“.

Važno ni toliko to, da je Nar. čitalnica danes tukaj, kot to, da je ta ustanova še vedno kulturno dejavna in da hoče to tudi ostati. Važno je še drugo, namreč to, da ta ustanova hoče biti središče kulturne delavnosti v malomestnemu okolju. Pri tem pa nastane seveda vprašanje, ali je njeno delo danes resnično zadovoljivo? Posebno potrebno je to vprašanje pri vzpizanju gledaliških iger, ki jih prireja naša Nar. Čitalnica v Kranju.

To, kar sta v zadnjih letih nudila oba glavna odra v Kranju svojim gledalcem, ni bilo kdo ve kaj prida. V mislih nimam tehniške izpeljave, ampak izbiro iger. Pri tem je očitno vodila kulturne delavce iz obeh strani tale misel: igramo v zabavo (in korist) sebi in ljudem. Toda zdi se, da je vloga Čitalnice važnejša. Če so dali pri njej na program morda eno ali dve drami, ki bi jih mogli imenovati napredne, delavnemu ljudstvu bližje, tedaj imamo tak vtis, da je bilo za čitalniški oder igranje teh iger samo izguba dobička, za gledalce — grozen dolgčas, za ostale ljudi pa brezpomemben dogodek. Ni čudno torej, če se potem na našem odru bohotojno brezvsebinske, plehke, danes važnih življenskih vprašanj nedotikajoče se gledališke igre. Tak način sestavljanja gledališkega programa je

samo pomoč iz zadrege. Na ta način se samo prilagajamo svojemu občinstvu. Kajti tudi Nar. Čitalnica ima enako kot Ljudski oder opravka s svojim občinstvom, ki se leta in leta le malo in počasi spreminja in ki ima vstajljene, že pododovane zahteve, izražajoče se v geslu: Zabave hočemo!

Ljudske množice pa so se danes že toliko prebudile, da si hočejo izboljšati svoj položaj v družbi ne le materialno, ampak tudi kulturno. Morda mnogi v našem kraju niti ne vedo, da delata pri nas poleg dveh večjih odrov še dva manjša, skromnejša, skorajda neopazna ljudska odra. Zdržujejo ju delavci v „Vzajemnosti“ in pri Jug. strok. zvezi. Kdor je imel priliko malo boljše spoznati hotenje, ki vodi delavce pri njihovem delu za gledališče, je opazil, da imamo tu opravili z bistveno drugačnimi razmerami. In to v vseh ozirih, tako glede izbire iger, glede občinstva kot glede tehniške izvedbe. Igre morajo biti po snovi zanimive in življenske: to je pogoj, brez katerega ni nič. Vez med igralcem in gledalcem je mnogo močnejša kot kjerkoli drugje: igralci so tukaj vzeli naravnost iz občestva gledalcev. Tehniška izvedba je priprosta, toda prisrčna, čeprav nepopolna. Pobudo za igranje so dali delavci sami.

Kdor stopi med občinstvo najprej tukaj, potem pa tam, si bo postavil vprašanje, odkod nekje taka resnost pri stvarih, ki praktično le niso tako ogromnega pomena, dočim drugje samo iskanje zabave in koristi. Odgovor na to je priprost: Tu se ne ravna oder

po občinstvu, temveč obratno. Ljudje pa, ki pripravljajo igranje na naših starih odrih so izgubili izpred oči kulturne zahteve sedanjega časa (morda jih niti ne poznajo!) in se znašli pri svojem delu pod vplivom razmer omejene na ozko špekulacijo brez kulturne višine. Na ta način je tudi oder Nar. Čitalnice odpovedal popolnoma, ker je ohranil isti svoj zaplotni malomestni obseg danes kot pred šestdesetimi leti. Takrat ta omejenost ni bila škodljiva, kot smo spoznali zgoraj. Danes pa je škodljiva in še prav zelo, ker postavlja življenje danes tudi malomeščanstvu precejšnje naloge, ki so važne za ves bodoči razvoj vsega slovenskega naroda. Če bi ta oder hotel biti v našem kraju reprezentativen (za kakršnega se šteje in kakršen bi tudi mogel biti z ozirom na nekatere zunanje okolnosti), bi morali biti ljudje, ki ga vzdržujejo, vse bolj širokogrudni in bi morali pogledati nekoliko po svetu. Kulturne vedrosti bi mu mogla dajati edinole zavest, da morajo biti merilo za kulturno delo sodobnega podeželskega ljudskega odra tudi za nas že samo široki ljudski sloji, ki skušajo sami v težkih okoliščinah, toda s pridom in veliko resnosno prodrati do kulture. Po drugi strani pa bi to vedrost mogla podkrepiti zavest, da bi v primeru, če bi se na primer gledališče naše Čitalnice odprlo delavnim slojem, ne bilo nikoli nezasedenih prostorov in s tem finančnih nepravil.

To je! Potrebno je, da čitalniški oder dopolni svoje občinstvo: to bo mogoče doseči edinole, če se bo temeljno izpremenil program. Potrebno je, da postane ta oder zares ljudski v najširšem smislu ali pa bo v nasprotnem primeru vedno bolj padala njegova aktualnost, na vsak način pa njegov prvenstven položaj v našem kraju.

Obrtnikom v premislek

(Misli k obrtniškem taboru na Sv. Joštu)

Dne 8. sept. se je vršil na Sv. Joštu obrtniški tabor.

Brez pridržka pozdravljam iskreno delo za složnost obrtništvu in pravico do samostojnega udejstvovanja obrtnikov v javnem življenju.

Smatram pa, da na tem taboru ni bilo povedano vse, kar je potrebno, da naši obrtniki vedo in store.

Nujno potrebna je skupnost vseh obrtnikov v borbi za svoje pravice in zahteve. Videli pa smo v naših borbah, da nismo uspeli ali le malo. Kje je krivda vedno večjega propadanja in odpiranja obrtnikov iz javnega življenja?

Vidim jo v tem, ker večina obrtnikov še ni spoznala, da je za vsak večji boj proti kapitalu potrebna skupnost vseh delovnih stanov, t. j. kmetov, de-

lavcev in obrtnikov. Otresti se moramo predsodka, da smo mi obrtniki nekaj imenitnejšega nego kmet ali delavec.

In pomislili moramo na to, da je prospeh obrtništvu odvisen od dobro plačanih delavcev in od kmetov, ki dobro prodajo svoje pridelke, ne pa od gospode. Pristopiti moramo enotno v gibanje kmetov in delavcev, ki hočejo izboljšanje svojega položaja. Njihova usoda je naša usoda! Njihov boj je naš boj!

Ne za politiko tega ali onega, ampak za gospodarske zahteve obrtnikov podprimo zahteve vseh delovnih stanov: za svobodo tiska, za izvajanje socialne zakonodaje, za zaščito delovnih slojev, za progresiven davek na kapital.

Obrtnik

PODLISTEK

Nagrobni govor

Roda Roda

Bilo je lepo torkovo jutro. Gospodje uradniki so odhajali kakor navadno v pisarne — moja gospodinja je zmerjala kakor vedno svojega moža — kratko, dan ni obljubljal kakih posebnih presenečenj.

Naenkrat se je zgodilo nekaj, česar ni bilo v koledarju; k meni je prišel policaj — in kar je najbolj nenavadno: strogo oko policaja je bilo polno prebitkih solza. Do takrat še nisem nikdar videl policijskih solza.

„Gospod...“ je govoril, „naš poglavar me je poslal k Vam. Pripeljem naj Vas v našo pisarno.“

In začel je ihteti.

Jaz ne morem videti jokanja, ne da bi tudi sam sodeloval, posebno kadar sem povabljen uradoma. Postal sem ginjen ter sem vprašal: „Ali mogoče veste, zakaj me gospod poglavar kličejo?“

„Slučajno vem to. To noč je umrl gospod Welkow, popolnoma nenadoma. Včeraj zvečer je še živel, in danes je mrtev.“

„Bog se usmili njegove duše. Toda jaz lahko dokazem svoj alibi.“

„Zato ne gre,“ je odvrnil policist, „toda celo mesto se pripravlja na ta pogreb in zato ste klicani tudi Vi.“

Gospod poglavar me je sprejel nad vse ljubeznivo. „Preljubi gospod,“ mi

je rekel, „gotovo ste že slišali, kakšen težak udarec je zadel naše mesto. Ni mi treba razlagati Vam, kaj vse dolgujemo blagopokojnemu Welkoku; zato smo se odločili, da se bomo najhvaležnejše odložili s kakim lepim nagrobnim nagovorom. Kaj-ne, da ste napisali nekoč celo odrsko igro? Zato Vas smemo seveda uvrstiti med literature. Prepričan sem, da bi bili Vi najpripravnejši in najsposobnejši govornik za to priliko.“

„Gospod poglavar,“ sem odgovoril vljudno, „priznam, da se me takorekoč lahko šteje med literature, čeprav te vrste lepih umetnosti, nagrobnih govorov namreč...“

„O ne, ne, to ne bo kar navaden govor. Pustim Vam popolnoma proste roke. Slog si lahko sami določite. Ni treba, da bi bilo na vsak način nekaj klasičnega.“

„Manjka mi tudi potrebnih podatkov,“ sem ugovarjal.

„Kaj pa zasluge pokojnika. Ali jih ne poznate?“

„Jaz sem še zelo malo časa tukaj.. Toda naštejte mi jih kratko in jasno.“

„To bom takoj storil...“

Gospod poglavar si je začel gladiti čelo, prav vidno premišljevali, obračal se je na levo in desno, potem sam okoli sebe, zagrabil naenkrat škarje ter si odrezal štiri nohte in začel govoriti: „Pošteno povedano, tudi jaz sem šele štiri leta tukaj. Rekel bi Vam lahko nekaj splošnih fraz, toda Vi rabite po-

drobnosti — ali ne? Če ste tako prijazni, obrnite se prosim na gospoda nadžupnika.“

Stisnil sem roko gospodu poglavarju in se napolil k gospodu nadžupniku. Spotoma sem si sestavil začetek svojega govora. Stari prijazni gospod je sedel v naslonjaču, na nogah je imel lične copate in bele nogavice ter bral „Popolno kuharico“.

„Zelo plemenito od Vas!“, mi je živahno odvrnil, ko sem mu razložil vzrok mojega prihoda. „Vi, gospod nadžupnik, mi kot dober dušebrižnik najlažje opišete vse zasluge preminulega.“

„Naravno, naravno“. Položil je desno nogo preko leve.

„... Da. Kar se posebno cerkve tiče, tu je pokojnik... Bil je dober kristijan in kar je glavno, zelo bogat, najbogatejši človek v mestu. In... bil je kakor rečeno, zelo bogat...“ Nadžupnik je položil levo nogo preko desne in pozorno opazoval svoje pletene copate... „Svetujem Vam, da greste k gospodu županu. Ta Vam bo na dolgo in široko lahko vse razložil. Vi še ne veste, kakšen izvrsten človek je bil ta pokojni Welkow, — kakšen vzvišen karakter. In zelo, zelo bogat.“

Gospod župan je ravno zmerjal stranko, ki je prišla v občinskih zadevah k njemu. Da ne bi mislil, da tudi jaz kaj zahtevam, sem mu hitro razložil namen svojega prihoda. Hitro je napodil nadležno stranko ter se posvetil popolnoma meni. „Škoda, škoda,

V DOMOVINI

Organizacije zasebnih nameščencev so poslale odposlanstvo k raznim ministrom v Belgrad s prošnjo, ki jo je podpisalo 20.000 zasebnih nameščencev. V prošnji izražajo željo, da bi se pokojninsko zavarovanje zasebnih nameščencev, ki že obstoji v Sloveniji in Dalmaciji, razširilo na vso državo.

Predsednik ljubljanske Mestne hranilnice, dr. Kamušič, je bil pri guvernerju Narodne banke Radosavljeviću. Povedal mu je, da je v hranilnici za 164 milijonov Din prostih vlog, ki so vlagateljem vedno na razpolago.

Novi združni zakon je stopil v veljavo 24. septembra. S tem zakonom je postala združna zakonodaja enotna za vso državo. Zaradi važnosti novega zakona se bomo še podrobneje bavili z njim.

Med 19. in 26. septembrom so bili ob Kolpi veliki vojaški manevri. Vojska se je izkazala sijajno. Skoro ni pomanjkljivosti, ki bi jo kdo mogel očitati našim vrlim fantom. Zmagala je južna, modra armada, ki je potisnila severno, rdečo, z Gorjancev. Kmečko prebivalstvo je bilo navdušeno, ko je videlo, kako prodirajo čete z neverjetnim poletom tudi po najtežjem ozemlju: skozi močvirja, ki so nastala zaradi deževja, skozi vinograde, preko njiv itd. Ko so se izmučeni vojaki veselili obrazov vrnil v Ljubljano, jih je vsa Ljubljana pričakala s cvetjem in izdatnimi okrepčili. To je bil pravi narodni praznik.

Kongres internirancev se je začel 26. septembra v Belgradu. Sestali so se vsi, ki so jih nekoč preganjali v Avstriji zaradi novih idej. Mučili so jih po taboriščih, kjer so najboljši ljudje umirali od lakote in tuberkuloze. Udeležil se je kongresa tudi minister za pravosodje, dr. Subotić. Njegova prisotnost je koristna in potrebna.

Mesarski pomočniki v Ljubljani izvajati si hočejo sklenitev kolektivne pogodbe. Mnogo mesarskih mojstrov je zato, večji samopašneži pa so proti. Kljub ostremu sporu so se vendar toliko približali drug drugemu, pogajanja pa se bodo nadaljevala.

Naročnikom

POLOŽNICE PRILAGAMO današnji številki ter prosimo vse naročnike, da nam poravnajo naročnino najpozneje do 10. t. m., ker bomo sicer primorani ustaviti pošiljanje vsem tistim, ki nam odpadajočih vsot ne bi plačali. Dotične, ki so list že plačali, pa prosimo, da shranijo položnice za drugo priliko.

za našega dobrega Welkova,“ je govoril. „Vi ga že dolgo poznate?“

„Skupaj sva gor zrasla. — Vi torej hočete držati nagrobni govor? Najmanj celo uro bodele morali govoriti, ljubi gospod. Z Welkovi smo zelo veliko izgubili. Odredil sem, da se mora mestna uprava polnoštevilno tukaj zbrati. Občina bo seveda podarila venec.“ Vzel sem v roko notes ter potegnil svinčnik. „Kaj jaz o njem vem?“, je zaklical župan, „ali mislite, da bodele in vse spravili v en sam govor? Mislim namreč, da bodele potrebna dva govora. Če bi razpolagali s primernimi osebnostmi, bi predlagal tri govore: en govor v hiši umrlega, en govor pred rotovžem, en govor v cerkvi.“ „Jaz bi govoril ob grobu.“ „To bi bil potem četrti govor. Imenitno.“ „Ja, ampak jaz nimam še nikakih podatkov.“

„Oprostite, da se ob tako žalostni priložnosti smejem. Vinimate podatkov? Kaj pa zasluge pokojnika? Njegove zasluge!“

„Gospod župan, povejte mi torej prosim, kaj vse je storil umrli za mesto.“

„Preljubi gospod, zelo rad! Kar začnimo. Predvsem: Welkov je bil zelo bogat. In njegove zasluge...? Veste kaj, preljubi prijatelj, dobro bi bilo, če greste vprašat gospoda poglavarja.“ „Pri njem sem že bil. Toda gospod poglavar je šele tri leta tukaj.“ „Res je, na to sem pozabil. Prav za prav pa je to zadeva celega mesta. Uradna oblast naj se tu nikar ne vmešava.“

Našim dopisnikom in tistim, ki hočejo to postati

Uredništvo želi, da bi naš list postal veren izraz življenja vse Gorenjske. To pa ni lahka naloga. En sam človek bi tega ne zmožel. Da bi dosegli ta cilj, se morajo združiti v delu vsi, ki uvidevajo nujno potrebo, da se ta naloga izpolni. Gorenjska pa ni majhna saj sega kol klin med Italijo in Avstrijo, tja do lepih Rateč, ob Savi navzdol pa se širi do slovenske prestolnice — Ljubljane. Gorenjci so dali slovenskemu narodu mnogo velikih mož in prispevajo še danes precejšen delež v zakladnico narodovega življenja, zato zaslužijo, da postane njihovo delovanje čim bolj vidno.

To nalogo nam bodo pomagali rešiti naši dopisniki. Kdo pa je lahko naš dopisnik? Vsakdo, od najbolj izobraženega profesorja in advokata do preprostega delavca in kmeta. Poročil, ki nam jih pošljejo delavci, kmetje, obrtniki, trgovci, smo še prav posebno veselji, ker se v njih najbolj točno vidi, kako naš narod živi. Toda marsikdo iz napačnega sramu nerad vzame pero v roke, češ: „To delo tako ni zame; naj pišejo drugi, ki so se učili“. Takšno stališče pa je napačno. Nas vse marsikaj teži in zato si imamo marsikaj povedati. Nihče pa ne bo razkrival tvojih težav, če se sam nočeš pobrihati za to.

Treba je torej premagati to napačno sramežljivost in začetni strah. Zato hočemo dati nekaj nasvetov, kako in kaj je treba pisati.

Dopise je seveda treba pošiljati uredništvu našega lista, ki ima naslov: **Uredništvo „Sobote“, Bleiweisova c. 7, Kranj**

Dopise je treba pisati **razločno**, in sicer **samo na eno stran**. Druga stran papirja ostane prazna.

Bolj važno pa je vprašanje, kaj naj človek napiše.

Nas zanima vse, prav vse, kar se dogaja po naših vaseh in mestih. Nas zanimajo tudi vsi sloji, ki sestavljajo danes slovenski narod. Vsak Slovenec mora danes vedeti, kako živi naš poljedelski delavec, kako žive pri nas hlapci in dekletke, kajzarji, bogatejši kmetje, trgovci, branjevci, čevljarji, krojači, mizarji, kolarji, industrijalci, uradniki, učitelji, župniki, železničarji, kovinarji, tekstilni delavci in delavke in še mnogo drugih. Življenje vseh teh ljudi se na tisočere načine med seboj prepleta. Ta ali ona skupina si osnuje svoje gospodarsko društvo, druge skupine imajo pevska, bralna, igralna, športna društva, nekateri sloji si ustvarijo končno svoje politične stranke, ki se medsebojno ali podpirajo ali koljejo. Vsa ta društva in stranke živijo, to se pravi, na vsak dražljaj od zunaj se oglašajo

na svoj način, da dosežejo svoj bližnji ali daljnji cilj. Pevsko društvo ti napravi kako prireditev ali pa zapoje v cerkvi. Bralna društva zbirajo knjige in jih izposojajo svojim članom. Športna društva prirejajo tekme na nogometnem igrišču, na glavnih cestih, na strmih pobočjih, ki so pokrita s snegom. Politične stranke sklepajo kompromise za kake volitve ali pa se koljejo na žive in mrtve za poslanske mandate, se bore za svobodo tiska, govora, združevanja ali pa si vso to svobodo laste samo sebi. Vse to in še marsikaj drugega mora biti snov našim dopisom.

Gradiva torej ne manjka. Če le odpreš oči in napneš ušesa, ujameš lahko kaj zanimivega. Seveda ne moreš vsega povedati in enkrat. Omejiti se moraš na majhen izrezek iz življenja, ki te obdaja. Ta izrezek pa mora res biti značilen, pomemben. Časopis ne more biti zbirališče vseh mogočih čenč. **Kar zapišeš, mora biti resnično.**

Če pišeš o nasprotniku, ni treba videti na njem vse samo črno. Tudi do nasprotnika je treba ohraniti spoštovanje. Ni da bi ga blalil z „izbranimi“ psovskami. Če te seveda pograbi upravičena sveta jeza, tedaj boš že našel prave izraze, ki so primerni nasprotniku.

Še eno! Piši **preprosto, kakor govoriš!** Na ta način se boš izognil pačenju in nepotrebnim tujkam. Ni najlepši jezik tisti, pri katerem moraš neprestano uporabljati slovarček tujk, da sploh lahko razumeš, kaj je hotel človek povedati.

Dragi dopisniki! Pišite nam torej čim bolj pogosto. Kar boste nerodno zapisali, Vam bomo popravili. Tako se boste učili vi in tudi mi. Kadar boste rabili kak pouk, nam sporočite!

Pogumno torej na delo!

Udeležence nedeljske tombole opozarjamo, naj ne hile v bližino odra, da ne povzročajo nepotrebne gneče. Do odra bodo vodili trije udobni prehodi; ob njih bodo pripravljene sedeži. Igra bo potekala hitro. Ob morebitni temi bodo trg mogočno razsvetlili 1000 valne električne žarnice. Navodila in klicanje števil bodo prenašali ojačevalci. Poleg tega bodo postavljene 4 pomožne table za igro, da bo tako vsak udeleženec vedno informiran o vseh klicanih številkah. Dostop s kolesi na trg ne bo dovoljen. Za nje imajo pripravljena shrambišča gostilničarji. Uvažujte navodila rediteljev in olajšajte jim službo. Poslužite se polovične voznine na železnici. Vsi vlaki bodo v nedeljo ojačeni.

ti gre in je fižol. Prosim: tri krožnike fižola. Recimo, prosim lepo, Vi ste zdrav, močen, mlad mož, in Vi požrete tri krožnike fižola — lovili bodete, Vam rečem, lovili zrak kakor vol. Okrožni zdravnik! Kaj pomaga okrožni zdravnik, če se požre tri krožnike fižola in potem hlasta po zraku kakor vol.“

Prekinil sem ga in mu razložil vzrok svojega obiska. „Gospod“, je rekel slavnostno okrožni zdravnik, niso Vam preveč povedali. Pokojni Welkow je bil zelo zaslužen mož. Če bi imeli notes in svinčnik...? „Imam.“ „Potem pišite, prosim! — Najprej, Welkow je bil zelo bogat.“ „Je že zapisano. In potem?“

Kratko, doktor me je poslal k gimnazijskemu ravnatelju, potem ko je najprej poskušal napotiti me k poglavarju, nadžupniku, župana in k firmi Grodec & Co.

— Vsi zvonovi so doneli. Po cestah so valovale ogromne množice ljudstva, pogreb. Celokupna duhovščina, oficirski zbor, uradi, občinski odborniki, polnoštevilna uprava, učne moči gimnazije, šole, vsa združenja. Venci, baklje, vse trgovine zaprte.

In ko je bil cel sprevid že pred cerkvijo, sem še vedno letal od enega dostojanstvenika do drugega, k društvenim predsednikom, predstojnikom uradov, profesorjem, notarjem, advokatom. V moji beležnici pa je bil še vedno en sam podatek „Umrli Welkow je bil zelo bogat.“

Začel je iskati robec. Ko ga ni našel, je pozvonil policistu in ga poslal v stanovanje ponj. Cel ostali čas je mislil. „Če sem Vas prav razumel, ste me spraševali po človeku, ki bi Vam lahko opisal zasluge Welkova. No, to Vam bo najbolje opravil gospod nadžupnik.“

„Najlepša hvala. Toda prihajam ravnó od njega.“

„A — tako!“ In roke so mu padle na kolena. „Če bi hoteli naštetati vse zasluge blagopokojnega, potem sploh ne bi prišli do konca. Mislim da bi bil pred gimnazijo potreben še en govor.“ „Sigurno, gospod župan, toda zasluge pokojnika...“

„Dragi prijatelj, ali poznate firmo Grodec & Co? Grodec je bil mnogo let pred menoj tukaj župan in poleg tega se je še likal s pokojnim Welkowom.“ Vzdignil sem se in gospod župan me je spremil celo do vrat.

Grodec me ni pustil do besede. „Zakaj Vas pošiljajo k meni?“, je zavpil. „Pojdite k poglavarju.“ „Tam sem že bil.“ „Potem pa k nadžupniku.“ „Ta mi ni vedel ničesar povedati.“ „No, potem pa pojdite k okrožnemu zdravniku — on je bil njegov hišni zdravnik, on ga je tudi zdravil, zato bo vedel vse.“

Okrožni zdravnik je bil ravno na vrtu ter je vlagal kumare. „Gospod doktor, Vi ste negovali blagopokojnega Welkova...“

„Gospod, jaz odklanjam vsako krivdo na njegovi smrti. Pokojniku sem izrecno predpisal lahko dieto, toda on

TEDENSKE VESTI

ZDRAVNIK

med. univ. dr. Petrič Karl otvarja dne 4. oktobra t. l. splošno privatno prakso Jenkova ul. 1., poleg Dijaške kuhinje.

Poslovilni predstavi. Gled. oder Nar. čitalnice vprizori v sredo, dne 6. oktobra ob pol deveti uri zvečer in v nedeljo, dne 10. oktobra ob 4. uri pop. kot poslovilni predstavi g. Mitje Valenčiča, ki odhaja v vojaško službovanje, trodejsko Rahovo opereto Myrito, ki je lansko leto bila glavni šlager našega odra. Gospodu Valenčiču želimo na pot vse dobro. V našem ansamblu bo simpatični in priljubljeni igralec zapustil vrzel, ki jo bomo težko izpopolnili. Pri predstavi v sredo bo pri blagajni brezplačno na razpolago tekst z godbo za klavir glavnega šlagerja iz Myrite.

Promenadni koncert. Ob priliki tombole bo na predvečer na Mesnem trgu koncert Kranjsk. glasb. društva. Trg bo mogočno razsvetljen.

Jug. akademsko društvo ima v soboto 2. oktobra svoj redni občni zbor v društvenih prostorih ob 8. uri zvečer.

Bran-i-bor ima svoj redni občni zbor dne 10. oktobra ob 10. uri dopoldan v poslopju državne realne gimnazije v Kranju.

Sestanek privatnih nameščencev. V soboto 2. oktobra ob 20. uri se vrši v gostilni „Jahač“ sestanek nameščentstva iz Kranja. Razgovor bo o aktualnih nameščenskih vprašanjih, kakor tudi o delovnem programu društva. Na sestanku so vabljeni vsi nameščenci iz Kranja.

Pri našem poročilu o slavnostnem odkritju spomenika dr. Ivana Tavčarja je bilo pomotoma izpuščeno, da se je tudi naše Sokolsko društvo udeležilo v častnem številu te slovesnosti ter položilo dragocen lovorjev venec v imenu kranjskih Sokolov.

Nov zdravnik. Te dni otvarja privatno zdravniško prakso v Kranju naš domačin g. dr. Petrič Karl, šef Zdravstvenega doma in bivši šef Higijenskega zavoda v Ljubljani, znan širšemu občinstvu po več zdravstvenih knjigah in strokovnih člankih v naših listih. Prepričani smo, da bo svoje dolgotrajne zdravniške skušnje, katere si je pridobil tudi na daljših študijskih potovanjih v inozemstvu, uporabil v prid zdravja našega celokupnega prebivalstva.

Finančno ministrstvo, sporoča pod št. 62.455/III. od 14. septembra: Glasom predpisov točke 3., pripombe 4. radi tarifnih postavk št. 4 in 99a zakona o taksah se ne plačuje citiranih taks za gledališke predstave, prosvetne večere, predavanja in koncerte, kadar iste prirejajo sokolska društva brez plesa.

Brezplačni svinčniki na tomboli. Posetnike nedeljske tombole opozarjamo, da se bodo pri nakupu 4 tablic delili brezplačno svinčniki za črtanje števil.

ZAJAMČENO IMPREGNIRANE Hubertus plašče dobite v konfekcijski trgovini pri Albin-u Jazbec-u v Kranju.

Na vsaki tablici za nedeljsko tombolo je 15 različnih števil, v „žakeljčku“ pa vsega skupaj 90. Kdor si torej kupi 6 različnih tablic, ta bo imel 6 x 15, to je vseh mogočih 90 števil na razpolago ter bo lahko prečrtal vsako klicano številko. Če ima potem le malo sreče, ni vrag, da ne bi zadel kakega lepega dobitka, če ima pa več sreče, potem pa naj lepo ostane doma, da nam — ta nesrečnim — ne odnese izpred nosu najlepših in najdragocenejših dobitkov

Predpredzadnji ponedeljek. Z ozirom na v Vašem listu „Sobota“ z dne 25. septembra t. l. na strani 3., stolpec 2. spodaj priobčeni članek z naslovom „Predzadnji ponedeljek“ zahlevam, da resnici na ljubo in v smislu § 26 in sl. zakona o tisku priobčite v prvih prihodnjih številkah Vašega lista, na istem mestu in z istimi črkami **popravek:** Ni res, da se je dolični nerodnež, ki me je predpredzadnji ponedeljek nadlegoval na cesti, pri meni opravičil, res pa je, da se do danes še ni opravičil. J. M.

Delavci plačujejo težke in težko prisluzene denarje za bolniško blagajno, kjer pa ni vse tako kakor bi bilo treba biti. V noči od nedelje na ponedeljek je taval delavec, ki je pri varjenju zadobil težje poškodbe po obrazu in očeh, napol slep od 1/2 12 do 1/2 1 ure ponoči okoli OUZD zdravnikov, toda priklicati ni mogel žive duše. Takih in podobnih slučajev je vedno dovolj, toda kdo se briga za reveža. Zadnji čas je, da se uvede stalna, obvezna, nočna dežurna služba, katero naj bi izvrševali vsi štirje zdravniki OUZD izmenoma. Delavstvo pa pozivljemo, da nam javi vse upravičene pritožbe točno z navedbo časa in prič, da moremo javno nastopiti v takih slučajih.

Esperantski tečaj se bo otvoril v nedeljo 3. okt. ob 9. uri dop. v gimnaziji. Začetnikom bo ta tečaj, na katerem se bo poučevalo po direktni metodi na lahek in praktičen način, z majhnimi stroški pripomogel do najboljšega uspeha. Kdor želi obiskovati tečaj, se še lahko prijavi do nedelje pri začetku pouka.

Cerklje

Nova brizgalna. V nedeljo 26. sept. so na Zg. Brniku blagoslovili novo kombinirano motorno brizgalno. Botrovala sta g. oče župan in ga. mati županja.

Za poplavlence. Cerkljansko obrtniško društvo je priredilo zadnjo nedeljo v prostorih g. Kerna vinskih trgatov, ki je bila obilno obiskana. Čisti dobiček prireditve je bil namenjen poplavlencem.

Vodovod. Občinski odbor je na svoji zadnji seji prevzel na-se zgraditev vodovoda. Vodovodna zadruga se je namreč vstrašila — ker ona ne more nikogar prisiliti — da bi odelovala pri glavni napeljavi, ker mora tudi preveč moledevali za prispevke.

Ali je to prav? Kakor smo izvedeli, je cerkljanski šolski odbor oddal dela pri preurejanju šole brez javne licitacije. Kaj bi rekli ti gospodje na to, če bi bili v opoziciji?

Hm! Izvedeli smo, da nosi naš g. župan občinsko štampiljo s seboj kar v žepu. Kaj če mu jo vzamejo in pokvarijo, kakor so jo enemu bivših občinskih tajnikov? Znamke se pečali sicer tudi z jezikom, toda pri štampiljah je že težje.

Tržič

Svečano komemoracijo za pokojnim predsednikom čehoslovaške republike je priredilo naše Sokolsko društvo v petek 24. t. m. V sokolski dvorani, ki je bila primerno drapirana, se je zbralo lepo število članstva in sledilo govoru br. Ivana Stoparja, ki je orisal življensko delo pokojnega velikana in povezanost njegovih in Tyrševih idej. Stojte je članstvo izkazalo zadnjo čast s trikratnimi „Slava“ klici večnemu spominu pokojnika.

Sokolsko društvo vabi k otvoritveni predstavi letošnje sezone, ki bo v Sok. domu v nedeljo ob 20. uri. Igrala se bo komedija Branislava Nučiča UJEZ (Udruženje Jugoslovanskih Emancipiranih Zen).

Streleske tekme. V nedeljo 26. t. m. je bila v Tržiču strelska tekma združena s tekmovanjem za pokal. Organizacija tekme je delovala zadovoljivo, vendar se je opazilo, da je vsa le preveč ležala na ramah predsednika g. Šuberja. Prehodni pokal, namenjen samo domačim strelcem na razdalji 200 m si je osvojil g. Bohorič, na 100 m pa g. Suštar. Meddružinski prehodni pokal si je že tretjič po vrsti priborila kranjska strelska vrsta in je sedaj prešel v njeno trajno posest. Eden izmed strelcev kranjske ekipe je bil nenadoma zadržan in je na njegovo mesto v zadnjem trenutku vstopila gospa Mara Drča in tako omogočila štart. Izpolnila je nad vse častno svojo nalogo, ker se je med vsemi ekipnimi tekmovalci plasirala na četrto mesto. V prosliti tekmi je bil na razdalji 200 m prvi g. Košnik iz Kranja, drugi g. Rozman tudi iz Kranja, tretji g. Bohorič iz Tržiča. Na razdalji 100 m je bil prvi g. Smole iz Kranja, drugi in tretje mesto sta si delila kot enaka gg. Rozman in Drča iz Kranja, četrti je bil g. Seme iz Tržiča. Tekma je v vsakem pogledu lepo končala.

Inserirajte v „SOBOTA“!

„Križev“ pot po gaštejskem klancu

Cesta od tovarne „Jugočeška“ pa do Šmidove gostilne vrh klanca se nahaja v stanju, katero zasluži vsako najbrezobzirnejšo kritiko. Res je sicer, da pri nas idealen način gradnje cest radi tehničnih pomankljivosti gradbenih podjetij ni izvedljiv, toda položaj na gaštejskem klancu je tak, da se vsak dan lahko pričakuje katastrofe. Odgovornost bodo pa nosile, kakor je pri nas običajno, žrtve same...

Na tisoče delavcev hiti vsak dan po tem klancu na delo: kakor srne skačejo od skale do skale, izogibajo se kolesom, vozovom in avtomobilom, v vedni nevarnosti, da jih oplazi eden, če se drugemu izognejo. Tega križevga pota — navzdol ali navzgor — se ne da opisati, merodajni faktorji naj si ga ogledajo na licu mesta. Bliža se zima, deževno vreme prevladuje vse zadnje dni, delavci imajo slabo obutev, s krvavimi žulji zaslužena obleka pa je stalno oškropljena z dežjem in blatom, ker je vsako izogibanje vozilom nemogoče. Tako pride delavec že s premočeno obleko in mokrimi čevlji na delo in v takem stanju naj dela po 8—11 ur dnevno, kaj nas to briga? Ali se temu res ne da odpomoči? Brezobzirni kolesarji, motociklisti in avtomobilisti drve po klancu nizdol in ogrožajo življenje pasantov. Razstreljevanje skal se vrši vedno ob času, ko hite delavci domov ali pa med kratko opoldansko payzo, ko se vračajo na delo; zakaj ravno ob 1 in 6 uri popoldne? Vse to pa postaja ravno sedaj vsak dan neznosnejše, ko se mračni vsak dan preje. Tudi večerna razsvetljava ceste je enostavno ukinjena — boljši avtomobili imajo pač Bosch-razsvetljava — delavska para pa naj se le malo potolče. Baje se je občina Stražišče že obrnila na kranjsko občinsko upravo radi pomankljive razsvetljave, toda mestni očetje ne hodijo v ta konec na izprehode, najbrže ker je prenevarno...

Vse odgovorne instance vprašamo torej:

1. Ali je res potrebno, da ostane cesta vsled nakopičenih skal tako z

ožena, da se vozila le z velikim trudom in ob resnem ogrožanju vseh pasantov — posebno delavcev — srečava, dočim morajo pešci plezati po skalah in skrajnih pobočjih ceste?

2. Ali je nemogoče cesto razširiti tako, da se odstrani kamenje in skale ter omogoči izogibanje vozilom in pešcem?

3. Zakaj se cesta ne posuje ter tako zamaši luknje, ki predstavljajo zelo nevarne pasti za pešce?

4. Kdaj, od koga in kako bo urejena razsvetljava?

5. Kdo pravno odgovarja za vse poškodovane obleke in za vso škodo ter kdo bo klican na odgovornost v slučaju kake večje nesreče?

Delavci so sicer navajeni strelskih jarkov in žičnih ovir — kar o odločujoči gospodi dvomimo — preveč je pa, če v mirnih časih od njih zahtevamo, da trenirajo, poleg rednega tovarniškega dela še tek z zaprekami...

Poročilo o delovanju šolske poliklinike v Kranju

Pod stalnim nadzorstvom šolske poliklinike v Kranju sta bili v šolskem l. 1936/37 Drž. real. gimnazija kralja Aleksandra I. Zedinitelja in drž. tekstilna šola v Kranju, kateri sta imeli skupno 766 učencev in učenk. Rednih sistematičnih in kontrolnih pregledov je bilo izvršenih 802. Pri pregledu je bil ugotovljen dober splošni telesni razvoj pri 186, srednji pri 416, slab pri 61 učencih. Nepravilen vid je imelo 144 učencev (15%), očesne bolezni 64, motnje sluha 19, bolezni nosa in ust 16, motnje govora 4, pljučna obolenja 14, napake na srcu 33, kožne bolezni 108, slabo telesno nego 71, povečane žrelnice in nebniče 102, golšo 97, nepravilnosti na okostju 49, slabo telesno držo 154, živčne bolezni 38, druge nepravilnosti 63, piškavost zob 507, zdrave zobe pa 153 učencev. Pri 304 učencih je bila napravljena reakcija na tuberkulozo, ki je bila v 127 primerih (40%) pozitivna.

Pri proučevanju navedenih števil opazimo, da je imela večina učencev srednji telesni razvoj, da je odstotek

slabega vida, kožnih bolezni, povečanje žrelnic in nebnič, golše, slabe telesne nege, predvsem pa piškavost zob precej visok.

Poleg učencev srednjih šol so se zdravili na polikliniki tudi učenci deške in dekliške šole ljudske šole v Kranju, nadalje ljudskih šol Primskovo, Šmartin, Besnica, Naklo, Predoslje, Olševik, Šenčur, Voklo in Trboje. Zdravljenih je bilo 882 učencev v 1691 primerih, v bolnico poslanih pa 22 učencev.

SPORT

Kranj: Reka 2:3 (2:2)

Reška enajstorica je tisto moštvo, ki je že od nekdanj Kranju najraje delalo preglavice in mu prekrizalo račune prav tedaj, ko se je zdel poraz najmanj verjeten. Tako se je zgodilo tudi preteklo nedeljo. Človek niti ne more trditi, da so domači nasprotnika podcenjevali. Zaigrali so v splošnem dobro, mnogo bolje in lepše kot nasprotnik, bili so vseskozi v premoči tudi terensko, toda tri kardinalne taktične pogrške levega beka, ki je vskočil na mesto poškodovanega Martelanca, so prinesle Reki zmago, ki je ni pričakovala. V napadu sta se zlasti odlikovali krili, od obeh je bil Baum odločnejši in prodornejši, tudi central je izredno lepo. Drugi gol je pripravil on. Srednja vrsta je igrala solidno, bila je boljša od nasprotnikove, premalo pa je upoštevala, da je obramba oslabiljena in je bila zato deloma preveč ofenzivna. V obrambi je kot rečeno manjkalo Martelanca na vseh koncih. Dorči je bil sicer priden in požrtvovalen, ni pa mogel nadoknaditi rutine, starta in pozicijske igre Martelančeve, pa tudi ne njegovih odbojnih strelcev. Dovolil je vsled napačnega kritja, da je pobegnila desna spojka plavih trikrat mimo njega in s tem zapečatil izid tekme. Usodne pogrške naj ga ne ostrašijo, ampak naj mu bodo v pouk. Srdanović je bil nesiguren, očitno je bil preobremenjen. Magister je pri drugem голу prehitro zapustil svetišče in participira na drugem zgoditku. Vsled nedeljskega poraza je zdrknil Kranj streljega na četrto mesto.

MALI OGLASI

Vsako beseda Din 1.—; Iskanje služb in mali oglasi soc. značaja vsaka beseda 50 para; prve tri besede debeleje tiskane. Uprava „Sobote“ Kranj, Bleiweisova 7

Stalne dopisnice

Iščemo po vseh krajih kranjske okolice in po vseh večjih gorenjskih vaseh, trgih in mestih. Predpogoj: objektivnost, neustrankarstvo in v glavnem čut za socialne potrebe ljudstva. Ponudbe s pogoj, zahtevki in priporočili pošteni ljudi na upravo „Sobote“, Kranj, Bleiweisova 7.

Ugledna in upeljana

domeča zavarovalnica sprejme proti dobri proviziji — v slučaju zadovoljivega delovanja tudi fiksni plači — podzastopnike za vasi: Stražišče, Naklo, Primskovo, Predoslje, Šenčur, Cerklje, Predor in Jezersko. Ponudbe je poslali na upravo lista pod šifro „Zavarovalnica“.

Dve prijateljici

čelita v strahu pred bližajočimi zimskimi večeri interesantnega dopisovanje z inteligentnimi gospodi. Poznanstvo ni izključeno. Ponudbe upravi Sobote pod „Diskrecija“.

Sprejme se

več šivilj za izdelavo moškega perila M. Kokl, Kranj.

Prazne kante

kupujem stalno; vsebina 5—25 kg. Na upravo pod „Dobro ohranjene“.

Ketlerice za nogavice

sprejme takoj moderna tovarna. Plača od 200 do 300 dinarjev ledensko, zaposlenje stalno. Pismene ponudbe na upravo pod „Samo prvovrstne“.

Kupujem steklenice,

rabljene, od črnih in podobne vseh vrst velikosti. Ponudbe na upravo pod „Steklenice“.

Kupim

samo zelo dober radio samo svetovne znamke in novejša fabrikacije. Ponudbe s točnim opisom in nejskrajnejšo ceno na upravo pod „4+1“.

Pisarniško uradnico

zmožna vseh del, z znanjem strojepisja, nemščine in dopisovanja sprejemno takoj. Ponudbe pod „Vestna“ na upravo „Sobote“.

Gospod z lastnim

manjšim, toda dobro uspevačim podjetjem išče znanja s irgovsko naobrazeno gospodstvom, poštno in iz dobre hiše, ki naj bi mu postala zvesta sodelavka. Ponudbe na upravo pod „Dom“.

Mebilirano sobo

s posebnim vzhodom v sredini mesta iščem s 1. oktobrom. Naslov v upravi „Sobote“.

STEKLARNA I. COLNAR KRANJ

Steklenice, šipe
Tehtnice, jedilni pribor
Eterna, Ideal emajl posoda
Kipi, krožniki, ves porcelan
Lepe vaze, brušene servise
Ogledala, okvirje, slike

Gostilničarji in mizarji popust!

Tiskarna

„Sava“ d. d.
Kranj

Knjigarna - Knjigovoznica
Izdelava štampiljk

Zaloga vseh šolskih potrebščin

France Benedik gostilna Stražišče

Najpripravnější izletna točka. Udobni prostori. Dobra vina! Lep vit! Jedača po izboril

Domača solidna postrežba!

Kupujte pri
tvrdkah, ki
inserirajo v
„SOBOTE“!

„IDES“ TVORNICA ČRNILA IN KEMICNIH IZDELKOV KRAJNJ

Najfinejše olje

za kolesa in šivalne stroje v steklenicah, kanticah ali odprto

Risalne žebličke

jeklene, nezlomljive, svetovne znamke „SIMPLEX“

Trgovci en gros cene!

JUTRI NA TOMBOLO V KRANJ

Danes, sobota

zadnji dan za nakup tablic po Din 4.

Opozarjamo na polovične vožnje
po železnici z nedeljskimi povratnimi listki

Jutri stane tablica

Din 5.